

МІГРАЦІЙНА КРИЗА ЯК ЗАГРОЗА ПОЛІТИЧНІЙ ЄДНОСТІ ДЕРЖАВ ЄВРОСОЮЗУ

Анотація. Стаття присвячена аналізу причин поглиблення міграційної кризи в країнах ЄС через розгортання військових конфліктів у країнах Близького Сходу та посилення потоків біженців. Розглянуто основні показники міграційних потоків до європейських держав за останні 2 роки та проаналізовано основні загрози в'їзду іноземних біженців на територію Євросоюзу.

Ключові слова: міграційна криза, країни ЄС, Сирія, Афганістан, біженці, мігранти.

Abstract. The article is dedicated to the analysis of EU migration crisis reasons. The military conflicts in the Near Eastern states and the record migrants' flows towards EU countries for the last 2 years have been examined in the research. The motivating factors for Syrian refugees increase as well as the main migration threats for the EU are shown in the scientific work.

Key words: migration crisis, the EU states, Syria, Afghanistan, refugees, migrants.

Аннотация. Статья посвящена анализу причин углубления миграционного кризиса в странах ЕС из-за непрекращающихся военных конфликтов в странах Ближнего Востока и усиления потоков беженцев. В работе рассмотрены основные показатели миграционных потоков в

---

* кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин та лінгвістики імені Аверроеса Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Европейские страны за последние 2 года, проанализировано основные угрозы въезда иностранных беженцев на территорию Евросоюза.

***Ключевые слова:** миграционный кризис, страны ЕС, Сирия, Афганистан, беженцы, мигранты.*

Постановка проблеми. З часу початку сирійської громадянської війни більше третини населення було вимушене тікати до сусідніх країн. Величезна кількість біженців потрапила й до країн ЄС. Така кількість іноземних мігрантів (218 тис. осіб лише протягом жовтня 2015 р.) викликала багато суперечок та дебатів між лідерами європейських держав.

Країни ЄС починають стикаються з численними труднощами у процесі прийняття рішень щодо міграційної ситуації. У моноетнічних державах-членах ЄС не підтримують позиції старої Європи в їх прагненнях встановити імміграційні квоти біженців, оскільки їхні суспільства не готові до прийняття такої кількості іноземців відразу. Натомість країни «старої Європи» закликають дотримуватись політики мультикультуралізму та допомагати біженцям від війни.

Такий стан речей є причиною численних дискусій і політичної нестабільності всередині ЄС.

Мета статті – дослідити першопричини міграційних потоків з країн Близького Сходу на прикладі Сирії і висвітлити основні заходи та шляхи боротьби країн ЄС із міграційною кризою та засиллям біженців від війни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед основних публікацій, що стосуються боротьби з міграційною кризою в Європі варто виділити роботи наступних авторів: Т.Рубін [3], Г. Олександр, Дж. Ротвелл [4], В. Поп і А. Томас [5].

Основні результати дослідження. Через військову підтримку Росії президента Сирії Б. Асада посилюються бойові дії майже у всіх провінціях. Зростає кількість ракетно-мінометних обстрілів Дамаска, вибухів у

великих містах, таких як Латакія, Алеппо, Хомс і важких бомбардувань в Забадані і приміських зонах Дамаска.

Внаслідок ескалації насильства, люди, що не загинули внаслідок бомбардувань позбулися засобів до існування, а також своїх будинків. Безробіття у всіх секторах зросло разом рівнем інфляції. Вартість сирійської валюти падає. Сирійський фунт втратив 90 відсотків своєї вартості протягом останніх чотирьох років. Більше половини населення живе за межею бідності.

Крім того, сирійці стикаються з проблемами пошуку безпеки і захисту в сусідніх країнах, які, через величезний наплив біженців та недостатню міжнародну підтримку, вжили заходів для зупинки потоків біженців, у тому числі й таких, що обмежують доступ або управління кордонами і впроваджують обтяжливі і складні вимоги для біженців, що прагнуть продовжити своє перебування в державі.

Біженці у сусідніх країнах, переважна більшість з яких живуть за межами офіційних таборів, занурюються у вкрай складні умови існування та втрачають останню надію на порятунок. Останні дослідження в Йорданії та Лівані, наприклад, розкрили помітне збільшення вразливості біженців через дефіцит фінансування програм для біженців.

Більшості біженців у Йорданії та Лівані не вистачає фінансових ресурсів, щоб осилити кошовну і небезпечну подорож до Європи без перспективи бути в змозі благополучно повернутися до Сирії, ситуація призводить до збільшення у мігрантів почуття відчаю і безвиході.

Більше 4 мільйонів сирійських біженців, зареєстровані в країнах, що межують з Сирією: Туреччина прийняла найбільшу кількість сирійських біженців (1,9 млн осіб), Ліван (1,1 млн осіб), Йорданія (0,6 млн осіб). Тільки 12 % біженців в регіоні живуть в офіційних таборах для біженців.

За даними УВКБ ООН, програма підтримки сирійських біженців на 2015 р. на даний час профінансована лише на 37 відсотків. УВКБ

попередив багато біженців, які живуть в непристосованих притулках зустрінуть ще одну зиму у вигнанні.

Агентство ООН у справах біженців (УВКБ ООН) попереджає про погіршення політичного становища всередині Сирії та в сусідніх країнах, що провокує тисячі сирійців ризикувати усім, вирушаючи у небезпечні подорожі до Європи [1].

Саме тому Європейський союз повинен підготуватися до можливого масового напливу сирійських біженців. Ситуація, за очікуваннями, погіршиться і держави-члени повинні більше ресурсів, незважаючи бюджетні обмеження, виділяти на потреби біженців.

Більше двох мільйонів сирійців покинули свою країну у пошуках притулку, головним чином, у Лівані, Йорданії й Туреччині, і їх кількість може збільшитися до 3,5 млн до кінця року.

Верховний комісар ООН у справах біженців звернувся до народів ЄС із проханням надати притулок 10 тис. сирійців і переселити 2 тис. осіб, що відносяться до категорії найбільш вразливих верств населення. І, відповідно, реакція європейців не повинна схилитись до закриття національних кордонів [2].

Тим часом рекордна кількість зневірених мігрантів намагаються перетнути Середземне море в надувних човнах, організованих лівійськими контрабандистами. Більше 137 тис. біженців перетнули кордон Європи з січня по червень 2015 р., висадившись у Греції, Італії, Мальті, Іспанії та ін. Середземноморських державах. Зростання кількості нелегалів досягло 83 відсотків у порівнянні з аналогічним періодом 2014 р. Торік більше 3200 осіб потонули. Очікують своєї переправи у Лівії ще сотні тисяч. Організація Об'єднаних Націй очікує приросту мігрантів до кінця року. Основна частина з них - сирійці, афганці та ерitreйці, що тікають від війни.

Украї важливо для Заходу переглянути свій підхід до напливу біженців, що загрожує серйозними проблемами єдності Європи.

Європейські країни підписали глобальну угоду про захист біженців, що вимагає забезпечувати притулком людей, що тікають від війни та переслідування (мігранти в пошуках кращого життя, не входять до категорії біженців). Але у час економічної невизначеності і терористичних загроз, коли праві партії грають на ксенофобії, європейська громадськість вороже ставиться до прийняття більшої кількості біженців.

Європейські лідери досі не змогли досягти домовленості про втілення обов'язкового плану прийняття 40 тис. біженців усіма 28 країнами. Натомість ЄС розглядав можливість виходу з ситуації шляху затоплення човнів контрабандистів. Деякі європейські чиновники замислюються над наслідуванням австралійців, які депортували біженців човнами в Папуа-Нову Гвінею та Науру.

Тим часом, Угорщина та Болгарія будують паркани, щоб зупинити потік сушею через Туреччину і Балкани. Тим не менше, політика ЄС, що базується в основному на заборонах, приречена на провал. Поки Лівія залишається в повному хаосі й безладі, європейці не отримають дозволу від її уряду затопити човни контрабандистів у власних водах.

Важливо, що зусилля зупинити мігрантів не беруть до уваги рівень відчаю тих, хто покинув країни, охоплені збройними конфліктами, особливо сирійців. Більше 122 тис. сирійців шукали притулку в Європі в минулому році, половина з них прибули в човнах. Чотири роки конфлікту залишили майже 11,5 млн сирійців без житла, що становить половину кількості населення країни. Мільйони сирійців знайшли притулок в таборах для біженців у сусідніх Лівані, Туреччині, Йорданії і, не маючи можливості працювати і часто позбавляють своїх дітей можливості отримати шкільну освіту.

Табір Заатарі у Йорданії, що розташований на пласкій, запорошеній, пустельній ділянці землі недалеко від сирійського кордону розмістив 100 тис. сирійців, які живуть у крихтих трейлерах в повному розпачі, їхні будинки зруйновані, а будь-яких перспектив на майбутнє – немає. Такий

стан речей спонукає їх на ризик перетину Середземного моря в дірявому човні.

Доки ситуація у Лівії не стабілізується, чиновники ЄС не зможуть без зусиль контролювати перетин Середземного моря іноземними біженцями. Натомість, Європейський Союз отримав необхідність практикувати більш активну політику щодо вирішення, принаймні, частини проблеми.

ЄС повинні звернути набагато більше уваги на дипломатичні (або військові) способи вирішення сирійського конфлікту. В іншому випадку, кількість біженців, що рятуються від війни у Сирії (не враховуючи іракців, що тікають від ІДІЛ) буде продовжувати зростати, а найвідчайдушніші з них вирушатимуть до Європи. Інші, не менш відчайдушні або позбавлені будь-якого вибору, можуть прийняти рішення приєднатися до угруповань джихадистів і боротися на стороні терористів.

Це реальність, із якою Брюссель може стикнутися найближчим часом. Але як мінімум, Захід повинен приділяти більше уваги гуманітарній кризі, яка мотивує дії сирійських біженців. Сусідні країни, особливо Йорданія і Ліван, не можуть впоратися з розміщенням, харчуванням і утримуванням мільйонів сирійських біженців на невизначений термін, особливо коли прохання ООН про надання гуманітарної допомоги залишаються в значній мірі проігнорованими.

Арабські країни Перської затоки надали деяку допомогу, але цього не було достатньо. Західні донори повинні внести свій внесок і пожертвувати значно більші суми коштів, ніж досі. Якщо все залишиться як раніше, потік сирійських біженців до Європи буде лише зростати [3].

Тим часом, у Німеччині, Баварія відкрила перший центр прийому біженців, призначений для розміщення тільки мігрантів з країн Південно-Східної Європи, задля швидшого вирішення питань з особами, що прибули з Балкан та чії шанси на дозвіл на проживання у Німеччині є мінімальними.

Центр, розташований у колишніх казармах в районі Інгольштадт призначений для розміщення 500 мігрантів. Міністр Німеччини у соціальних справах, Емілія Мюллер, заявила, що центральна влада буде обробляти клопотання про надання притулку протягом шести тижнів.

Німеччина намагається зупинити приплив прибулих цього року з таких країн, як Косово, Албанії та Сербії, які не мають практично ніяких шансів на надання притулку.

На саміті лідерів Польщі, Угорщини, Чехії та Словаччини, що відбувся у Празі М. Земан, президент Чехії, попередив, що Чехія ризикує появою нових гетто, поширенням інфекційних захворювань і терактами, приймаючи мігрантів. Президент додав, що вони повинні бути «повернуті негайно», якщо порушили закон.

У загальному кількості заявок, поданих в ЄС зростає майже на 50 відсотків у річному підсумку до майже 185 тис. Показники очікувано зростуть після початку переговорів ЄС та Великої Британії, яка має погодитись прийняти десятки тисяч біженців з Середземного моря.

Власне статистичне агентство Європейської комісії Євростат оприлюднило дані, що Велика Британія відмовила у притулку 14,065 особам у 2014 р., в той час як інші великі європейські держави прийняли лише по кілька сотень осіб кожна.

Іспанія, одна з найбільш густонаселених країн в ЄС з населенням 46 млн осіб, надала притулок лише 1600 особам, які шукали притулок в 2014 р., і Польща з населенням 38 млн – прийняла лише 740 осіб.

Канцлер Німеччини А. Меркель попереджає держави-члени ЄС, що Шенгенська зона знаходиться в небезпеці. Єврокомісія вважає, що для функціонування Шенгенської зони, повинні застосовуватися візові правила. Але все-таки говорити про Шенген, в такому ракурсі, не може бути прийнятним, оскільки це "фундаментальна цінність" європейських держав і одне з "найбільших досягнень" блоку.

Ангела Меркель заявила, що Німеччина не несе відповідальності за зростаючу кризу, коли тисячі мігрантів намагаються сісти до потягів до ФРН з Угорщини. Угорський уряд розкритикував німецьке рішення призупинити правила надання притулку ЄС для осіб, які рятуються від громадянської війни. Але Меркель відкинула критику, мовляв, сирійцям ймовірно, буде надано притулок у Німеччині, але додала, що це не має викликати подиву і те ж саме повинне відбутись у кожній європейській країні.

У літку 2015 р. поліція евакуювала пасажирів головного вокзалу Будапешта, так як величезні натовпи мігрантів намагалися потрапити на поїзди. Багато мігрантів з Сирії хочіли дістатися до Німеччини, яка заявила, що не буде депортувати їх назад у відповідності з правилами ЄС, але буде обробляти їхні запити на своїй території.

Велика Британія, як очікується, візьме приклад Австрії в посиленні контролю на кордонах з метою запобігання незаконному проникненню мігрантів, що в'їжджають до країни.

Країни ЄС заявили, що мігранти, які прибувають в Європу через Середземне море або приходять через Туреччину, будуть прийняті відразу, ступивши на територію ЄС. Це послужило меседжем для сотень тисяч людей, що вони можуть прибути до Євросоюзу.

В очах європейців "справжні" біженці були, як правило, представниками етнічних чи релігійних груп, що рятувалися від переслідувань задля збереження життя, але визначення політики надання притулку ЄС, включає усіх, хто прибуває зі зруйнованої війною країни і навіть включає в себе людей, що перебувають поза межею бідності. Проблема в тому, що потенційно європейські країни відкрили двері мільйонам людей. Країни ЄС випустили з уваги те, що характеризує справжньою біженця.

Скільки мільйонів осіб хоче прийняти Європа є складним питанням. Велика Британія повинна запропонувати статус біженця "кільком тисячам

осіб" з Сирії, але не може забезпечити відкриті двері мігрантам. Тепер країнам-членам ЄС доведеться визнати, що перетнути кордон стане складніше, якщо вони серйозно ставляться до боротьби з нелегальною імміграцією [4].

Уряд Німеччини пообіцяв, що дозволить сирійським біженцям залишитися в країні незалежно від того, де вони вперше увійшли в Європейський союз. Відповідно до правил ЄС, біженці повинні просити притулок у першій країні ЄС, до якої вони потрапили. Це поставило під удар у першу чергу держави з великими зовнішніми кордонами, такі як Італія, Греція чи Угорщина. Біженці, які прокладають свій шлях в інші країни ЄС, часто сподіваючись на кращі умови там, відправляються назад до країни, в якій вони були вперше зареєстровані.

Прес-секретар МВС Німеччини заявив, що першою причиною, що звільняє сирійців від цього правила є гуманітарна, друга – бюрократична, так як це вимагає надто багато паперової роботи відправити назад мігрантів в першу країну ЄС, куди вони прибули. Крім того, все це вимагає неймовірну кількість ресурсів, які можуть бути використані в більш розумний спосіб в іншій сфері. В цілому, Німеччина зареєструвала 44,417 клопотань про надання притулку від сирійців в перші сім місяців 2015 року і назад до першого пункту прибуття відправлений лише 131 сирієць.

Повернення осіб, які шукають притулку в країну ЄС, куди вони вперше прибули, передусім, є обтяжливим для Німеччини, де особи, які шукають притулку, мають право на оскарження цього рішення. У 2013 р. і 2014 р., лише близько 15 % зворотних рішень було впроваджено. Італія, Франція та Іспанія приймала назад близько однієї десятої осіб, яких Німеччина хотіли відправити назад.

Виконавчий орган ЄС, тим часом, привітав німецький крок як «акт європейської солідарності» і сказав, що він працює на «капітальний ремонт» правил надання притулку, щоб зробити ці пільги «більш структурний». Але попередні зусилля комісії перерозподілити біженців

більш рівномірно по всьому угрупованню не вдалося, зокрема, тому, що країни Центральної та Східної Європи, а також Іспанія і Португалія, протистояли будь-яким обов'язковим квотам для біженців з інших країн ЄС.

Угорщина, яка бачила все більшу кількість туристів з країн, що не входять в ЄС, Македонії та Сербії, а також привітала рішення Німеччини. Як країни Південної Європи, Угорщина не зацікавлена, забирати осіб, які шукають притулку, які переїхали в іншу країну. У першій половині 2015 р. року, Угорщина забрала 718 осіб, які шукають притулку, в порівнянні з 19,284 мігрантами, яких уряди ЄС хотіли відправити назад.

У першій половині 2015 р. Угорщина зареєструвала 130,379 клопотань про надання притулку, більш ніж у три рази більше, ніж за весь минулий рік. З них 38,827 заявок були подані сирійцями, які у випадку продовження подорожі до Німеччини, більше не будуть повернені.

В Італії, Джованні Пінто, керівник імміграційного та прикордонного контролю МВС Італії, заявив, що рішення Німеччини про прийом біженців не достатньо. Італія і Греція як і раніше повинні нести витрати на порятунок, надання першої допомоги, ідентифікації, а потім транзиту тисяч мігрантів та біженців, які досягають двох країн на щоденній основі. Таким чином розподіляючи тягар довгострокового утримання мігрантів Німеччина, безумовно, допомагає, але німецька влада, як і раніше, просить зупинити потік до Німеччини.

В останні місяці напруженість зросла серед сусідніх країн всього ЄС: Франція відправила додатковий персонал, щоб повернути мігрантів, як тільки вони перетнули кордон з Італією. Італійські прикордонники все ще намагаються обробляти всі запити репатріації, які отримують від своїх французьких колег[5].

Висновки. Таким чином, міграція криза, викликана потоками біженців з регіонів, охоплених війнами і конфліктами у багатьох країнах поширюється й на європейські країни, які намагаються уникнути

величезних потоків нелегальних іммігрантів всередину своїх суспільств. Деяких заходів, прийнятих урядами основних країн ЄС все ще не достатньо. Через протилежність поглядів ключових держав-членів, щодо проведення міграційної політики залишається велика загроза дезінтеграції Союзу та скасування Шенгенських угод в межах ЄС.

Список використаних джерел

1. Worsening conditions drive Syrian refugees towards EU: UNHCR [Електронний ресурс] / Xinhua News Agency - CEIS [Woodside] – 08 September 2015. – Режим доступу: <http://search.proquest.com/pqcentral/docview/1709012411/D675E49D3EA14481PQ/55?accountid=174530>

2. EU must prepare for a "massive" influx of Syrian refugees [Електронний ресурс] / NOTIMEX – 09 Oct 2013. – Режим доступу: <http://search.proquest.com/pqcentral/docview/1440782803/40EB42ABAF41400FPQ/16?accountid=174530>

3. Rubin T. As tide of refugees grows, EU needs to rethink its policy [Електронний ресурс] / T. Rubin / The Charleston Gazette [Charleston, W.V] – 08 July 2015. – Режим доступу: <http://search.proquest.com/pqcentral/docview/1694859036/D675E49D3EA14481PQ/33?accountid=174530>

4. Alexander H. EU faces migrant crisis of 'biblical proportions' as Germany registers 3,500 new refugees in just one day [Електронний ресурс] / H. Alexander, J. Rothwell / The Telegraph – 02 September 2015. – Режим доступу: <http://search.proquest.com/pqcentral/docview/1709012411/D675E49D3EA14481PQ/55?accountid=174530>

5. Pop V. Germany Eases Rules for Syrian Refugees; Syrian asylum seekers won't be sent back to country where they first entered the EU [Електронний

ресурс] / V. Pop, A. Thomas / Wall Street Journal (Online) [New York, N.Y] –
25 August 2015. – Режим доступа:
[http://search.proquest.com/pqcentral/docview/1706884367/40EB42ABAF41400
FPQ/28?accountid=174530](http://search.proquest.com/pqcentral/docview/1706884367/40EB42ABAF41400FPQ/28?accountid=174530)